

YEMEK KÜLTÜRÜNÜN NESİLDEN NESİLE AKTARILMASI: BİR UYGULAMA

TRANSFERRING FOOD CULTURE FROM GENERATION TO GENERATION: AN APPLICATION

Fatma KOÇ*- Elif Esma KARAMAN TAŞKESENLİĞİL**

ÖZ: Bu çalışma, yemek kültürünün nesilden nesile aktarılma sürecini incelemeyi amaçlamaktadır. Yemek kültürü, bir toplumun tarihini, coğrafyasını, değerlerini ve yaşam tarzını yansıtan önemli bir kavramdır. Genellikle aile içinde, anneanneler, babaanneler ve diğer aile büyükleri tarafından genç nesillere tarifler, pişirme teknikleri ve yemekle ilgili gelenekler aktarılmaktadır. Araştırmanın amacı, yemek kültürünün toplumların kimlik ve değerlerini yansıtan temel bir unsur olduğunu göz önünde bulundurarak, bu kültürün nesiller arası aktarımını etkileyen faktörleri ortaya koymaktır. Bir diğer alt amaç ise, bu aktarım sürecinin çeşitli sosyo-demografik değişkenlere göre nasıl farklılaştığını saptamaktır. Çalışma Siirt'te ikamet eden 18 yaş ve üzeri gönüllü katılımcılardan oluşan 404 kişi ile tamamlanmıştır. Örneklem seçimi, tesadüfi olmayan kolayda örneklem yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Örneklemi oluşturan katılımcılara göre yemek yapım aşamalarının karmaşıklığından ve fazla zaman almasından kaynaklanan zorlukları yemek kültürünün aktarılmasında yaşanan temel problemdir. Bu durum, özellikle modern yaşamın getirdiği zaman kısıtlamaları ve hızlı tüketim alışkanlıklarıyla birleştiğinde, geleneksel yemek tariflerinin yeni nesillere aktarılmasını daha da zorlaştırmaktadır. Katılımcıların yemek kültürünü öğrenmede en çok başvurdukları kaynakların başında (n=189) aile üyeleri gelmektedir, bu da yemek kültürünün nesiller arası aktarımında ailenin önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Çalışmanın diğer sonuçlarına göre katılımcıların cinsiyeti, kuşakları, göçmenlik durumu, yemek yapma beceri seviyeleri, memleketleri, meslek grupları, eğitim seviyeleri ve hanede yaşayan kişi sayısı ile anket alt boyutları arasında anlamlılık vardır ($p<0,05$). Bu sonuçlara dayanarak, yemek kültürünün geleceğe taşınabilmesi için farklı sosyo-demografik gruplara hitap eden destekleyici politikaların oluşturulması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Yemek Kültürü, Geleneklerin Sürdürülmesi, Kültürel Aktarım, Toplumsal Kimlik, Aile

ABSTRACT: This study aims to examine the process of intergenerational transmission of culinary culture. Culinary culture is a significant concept that reflects a society's history, geography, values, and way of life. It is typically transmitted within families, where grandmothers and other elder relatives pass down recipes, cooking techniques, and food-related traditions to younger generations. The purpose of this research is to identify the factors influencing the transmission

* Dr. Öğr. Üyesi-Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu/Siirt-fatma.koc@siirt.edu.tr (Orcid: 0000-0003-2500-8028)

** Dr. Öğr. Üyesi.-Artvin Çoruh Üniversitesi Turizm Fakültesi /Artvin-elifmakaraman@artvin.edu.tr (Orcid: 0000-0002-5735-2504)

of culinary culture across generations, considering it as a fundamental element reflecting the identity and values of societies. Another sub-objective is to determine how this transmission process varies according to various socio-demographic variables. The study was completed with 404 voluntary participants aged 18 and over residing in Siirt. The sample was selected using a non-probability convenience sampling method. According to the participants, the main challenge in transmitting food culture is the complexity and time-consuming nature of the cooking process. This issue becomes even more challenging, especially when combined with the time constraints imposed by modern life and fast consumption habits, making it harder to pass down traditional recipes to new generations. Family members are the most commonly consulted source for learning about food culture (n=189), demonstrating that the family plays a significant role in the intergenerational transmission of food culture. Other results of the study indicate significant correlations between the participants' gender, generation, immigration status, cooking skill level, hometown, occupation, education levels, and household size and the sub-dimensions of the survey ($p<0.05$). Based on these results, it is important to develop supportive policies targeting different socio-demographic groups are important to ensure the preservation of food culture for future generations.

Keywords: Food culture, Maintenance of traditions, Cultural Transmission, Social Identity, Family

Giriş

Yemek kültürü, bireylerin kimliklerini şekillendiren ve toplumsal bağları güçlendiren önemli bir unsurdur. Aile içinde yapılan yemeklerin hazırlanışı, sadece bir tarifi uygulaması değil, aynı zamanda geleneklerin, anıların ve değerlerin paylaşımıdır. Özellikle, aile büyüklerinin mutfaktaki bilgileri ve deneyimleri, genç nesillere aktarılırken, bu süreç aynı zamanda iletişim ve bağ kurma fırsatları yaratmaktadır (Quintero-Angel vd., 2019: 76). Bu bağlamda, bireylerin yemek pişirme pratikleri, sadece gıda üretimi değil, kültürel kimliğin inşasının içinde kritik bir rol oynamaktadır. Yemek kültürünün nesiller arasında aktarılması, toplumsal hafızayı canlı tutarak, geçmişle bugün arasında bir köprü kurarak bireylere ait oldukları kültürel kimliği yeniden tanımlama imkânı sunmaktadır.

Kültürel aktarım süreci sadece yemek tariflerinin veya pişirme tekniklerinin öğrenilmesinden ibaret olmayıp bireylerin yaşadıkları çevreyle, aileleriyle ve toplumla olan ilişkilerinin de etkisiyle şekillenmektedir. (Sutton, 2001). Bu nedenle yemek hem toplumların kültürlerini yansıtan hem de toplumun kültürünü gelecek nesillere aktarımda önemli rol oynayan araçlardandır (Dursun ve Güzeller, 2023). Bu nedenle yemek kültürü toplumların tarihsel, kültürel ve ekonomik kodlarını taşıyan güçlü bir sembol olmanın yanı sıra kimliklerin ve aidiyetlerin oluşmasında da etkili olan çok katmanlı bir yapı olarak değerlendirilmektedir (Macit ve Kıran, 2024).

Bu doğrultuda araştırmanın amacı yemek kültürünün toplumların kimlik ve değerlerini yansıtan temel bir unsur olarak değerlendirilerek bu kültürün nesiller arası aktarımını etkileyen faktörler araştırılmıştır.

1. Yemek Kültürünün Nesiller Arası Aktarılmasına İlişkin Literatür Taraması

Yemek kültürü, toplumu oluşturan bireylerin öğrenip benimsediği ve sonraki nesillere aktardığı beslenme davranışlarının bütününü ifade etmektedir. Yemek kültüründe, özel günlerde hazırlanan yemekler ile günlük hayatta tüketilen yemekler, anlam ve ilettikleri mesaj bakımından farklılık göstermektedir. Özellikle aile sofralarında özenle hazırlanan yemekler, o ailenin geleneksel yapısını ve kültürel değerlerini yansıtarak devamlılığını sağlamaktadır. Bu yemeklerin aile büyüklerinden öğrenilerek hazırlanması, nesiller arası bilgi aktarımını mümkün kılarak kültürün sürekliliğini desteklemektedir (Deveci, 2022).

Yemek kültürü, ekonomik, sosyal ve siyasi değişimlerin yanı sıra, yemekle ilgili inanç, uygulama ve geleneklerden de etkilenmektedir (Kandil, 2022; şahin, 2023). Yemek kültürü insanlığın geliştirdiği ve sahip olduğu maddi kültür sınıfına dahil edilmektedir. Her toplum, her y re kendine has bir yemek kültürüne, lezzet algısına ve damak tadına sahiptir. Farklı yemek kültürlerinin oluşmasında ve nesiller boyunca aktarılmasında geçim kaynakları, iklim, yaşam şekilleri, kültürel kimlikler ve inanç biçimleri gibi beşer  faktörler etkili olmaktadır ( akır Sezer ve K  kaltan, 2014).

Toplumların yemek kültürleri üzerinde etkisi olan bir diğer faktör ise gelenek ve g reneklerdir. Kültür taşıyıcısı olarak değerlendirilen gelenekler, toplumsal kurumların, tarihin korunması, davranış kalıplarının şekillenmesi ve bu değerlerin nesilden nesile taşınmasının yanı sıra yemek kültürü ile bağımlı ve doğrudan bir ilişki içerisindedir (Hancioğlu, 2016). Yemek kültürü kümülatif olarak kültürlerin gelenekleri, dilleri, davranış biçimleri gibi etmenlerle sürekli ilerleme kaydetmektedir. Dinamik bir yapıya sahip olmasından dolayı yemek kültürü daima değişimlere açık olma özelliği taşımaktadır. Bulunduğu toplumun geçmişinden izler taşıyarak, bugünün özellikleri ile harmanlanıp kendini muhafaza ederek geleceğe taşınan bir özelliğe sahiptir. Aynı kültür içerisinde etkileşim gösteren yemek kültürleri aynı zamanda farklı kültürlerle de etkileşim içerisindedir (Yılmaz, 2022).

Yemek kültürünün nesiller arası aktarımı, bireylerin kimlik gelişimi, toplumsal bağların güçlenmesi ve kültürel mirasın korunması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu aktarım süreci, özellikle aile içi etkileşimler ve kuşaklar arası paylaşımlar yoluyla gerçekleşmekte; farklı kuşakların deneyimleri, bilgi ve pratikleri bir araya gelerek yemek kültürünün sürekliliğini sağlamaktadır. Küreselleşme, teknolojik gelişmeler ve toplumsal dönüşümler bu süreci etkilerken, geleneksel değerlerin yeni nesillere aktarılmasında çeşitli yöntemler ve pratikler ortaya çıkmaktadır (URL-1).

Literatürde, farklı coğrafyalardan ve kültürel bağlamlardan örneklerle, yemek kültürünün nasıl sürdürüldüğü, aile içinde nasıl paylaşıldığı ve bu paylaşımların sosyal ve kültürel boyutları incelenmiştir.

Yaşlı ve genç kuşak kadınları kapsayan, iki kuşaktan oluşan bir örneklemle gerçekleştirilen bir çalışmada, aile üyelerinin özel günlerde, bayramlarda, etkinlikler ve törenlerde geleneksel Malay yemeklerini hazırladığı belirlenmiştir. Bu süreçte, anne ve kız birlikte pazara veya süpermarkete gitmekte, gerekli malzemeleri temin etmektedir. Doğru ve yeterli miktarda malzeme alabilmek için genç kuşağın bu sürece aktif olarak dâhil edilmesinin teşvik edildiği ifade edilmektedir (Sharif vd., 2016: 572).

Yaşları 30 ile 65 arasında değişen, en az bir oğlu veya kızı olan, on kadının örneklem oluşturduğu bir başka çalışmada, kadınların 1/3'ünün yemek kültüründe sağlıklı olanı tercih ettiği ve eski tarifleri daha sağlıklı hale getirerek yeni lezzetler ortaya çıkardığı belirlenirken, 1/3'ünün yemeğe yönelik tutumlarını erken yaşta öğrendiği ve ebeveynler tarafından aşılana yeme davranışının kalıcı olduğu saptanmıştır (Spanhol vd., 2010: 36-37).

Üniversite öğrencilerine yönelik yapılan bir çalışmada öğrencilerin üniversite için aile evinden ayrılma sürecindeki yemek alışkanlıkları incelenmiştir. Öğrencilerin yeni yemek yeme alışkanlıklarını nasıl oluşturduklarına ilişkin anlatımlarında ebeveynlerin, özellikle annelerin, yemek pişirme ve tüketim biçimleri ile doğrudan ve dolaylı etkileşimleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Örneklem grubu, annelerin geleneksel annelik rollerini sürdürerek, öğrencilerin yanında durarak onlara yemek pişirmeyi öğrettiği veya Skype gibi teknolojik araçlar aracılığıyla onlarla iletişim kurarak danışmanlık yaptığı belirlenmiştir (Gram vd., 2015: 78). Bu çalışma, teknolojinin ebeveyn-çocuk ilişkilerine entegre edildiği ve annelerin çocuklarının hayatındaki önemli anlarda hala aktif bir rol oynadığını göstermektedir.

Knight vd. (2014: 315) tarafından yürütülen bir çalışmada, aile yemeği ve annelerin beslenme uygulamalarının zaman içinde nasıl değiştiği incelenmiştir. Küreselleşme, metalaşma ve çalışma kalıplarındaki değişikliklerin etkileri vurgulanarak, geçmişten günümüze nesiller arası ilişkilerin ve kültürel değerlerin nasıl şekillendiği açıklanmıştır. Annelerin kendi çocukluk deneyimlerinden etkilendiği ve bu deneyimlerin bugünkü yemek uygulamalarını şekillendirdiği belirtilmiştir. Çalışma, aile yemeği uygulamalarının geçmişten gelen miras ve günümüz normları arasında bir denge sağladığını göstermektedir.

Aile yemeklerinin nesiller arası aktarımı üzerindeki etkilerine ilişkin gerçekleştirilen bir çalışmada, aile yemeklerinde çocukluk anılarının etkin bir rol oynadığı ve ilerleyen yaşlarda kişi bu geleneği sürdürülmek için çaba gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır (Loth vd., 2019). Bu çalışma kişinin, erken çocukluk döneminde dahil olduğu aile ritüellerine, kendi ailesini nasıl ve neden dahil edebileceklerine dair bir örnek sunmaktadır.

Miras alınan gıdanın değeri, aile yemek ritüelleri, alışkanlıklar ve gelenekler, gıda üretiminin yönleri ve sürdürülebilirlik anlayışına ilişkin gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış bir çalışmada, nesiller arası aktarımlar, yaşam boyunca sürdürülebilir tüketimin şekillenmesine katkı sağladığı;

aktarılan davranışların ve değerlerin yaşam boyu sürdürülebilir gıda tüketimini desteklediği sonucuna ulaşmıştır (Carrigan vd., 2023: 1372).

12 Japon turistin örneklem oluşturduğu, Kim ve Iwashita (2016: 98) tarafından yapılan bir çalışmada, udon gibi geleneksel gıda ürünlerinin, yemek kültürünün ve bilginin üretilmesinin sürekliliği ve bu ürünlerin tüketim boyutunda toplumsal kimliğin (öz kimlik, bölgesel kimlik ve ulusal kimlik) ve kültürel mirasın sürdürülebilirliğine olumlu bir ivme kazandırdığı doğrulanmaktadır.

2012 yılında Tatebayashi Noodle Grand Prix vaka çalışmasında, gıda festivallerinin ve gıda mirasının bölgesel toplumların gelişimine ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan önemli katkılar sağladığı belirlenmiştir. Bu festivaller, gıda satışlarını artırırken, ziyaretçi çekmekte, kültürel mirası sürdürmekte ve yerel kimlik ile toplum gururunu pekiştirmektedir. Tatebayashi'deki erişte festivali de tarımsal ve endüstriyel gıda üretimiyle ilgili yerel mirası yaşatarak bölgenin kültürel kimliğini güçlendirmektedir. Özellikle gençlerin festivale gönüllü katılımı, yerel topluluk için bir gurur kaynağı olarak udon eriştesi üretimindeki uzun geleneğin sürdürülmesine katkı sunmaktadır. Toplum, festivali, yemek miraslarına ve kültürel değerlerine dair bir vitrin olarak görülmektedir (Kim, 2015: 443-444).

Endonezya Minangkabau mutfak gelenekleri üzerine yapılan bir araştırmada, Padang Pariaman halkının geleneksel ve dini törenlerde sunduğu çeşitli tipik yiyecekler incelenmiştir. Bu araştırma, toplumun her yıl tekrarlanan geleneksel ve dini törenleri gerçekleştirme alışkanlıklarını ele almaktadır. Törenlerde sunulan yiyecekler, toplumda hem manevi hem de kültürel açıdan büyük değer taşımakta ve bu törenler, toplumun geleneksel yemek kültürünün önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Aisyah, 2017: 31).

Meksika Papaloápan bölgesindeki altı etnik grubu (Náhuatl, Mixtecs, Mazatecos, Zapotecs, Chinantecos, Mixes ve Afro-Meksikalılar) kapsayan dört belediyesinde (Tuxtepec, Valle Nacional, Cotzocón, Yavéo) yemek kültürünün değerlendirilmesi ve aktarımını anlamak amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmada sosyo-dijital araçlar kullanılarak, aile mutfaklarında nesiller arası aktarım ve kültürel değerlerin korunma süreçleri incelenmiştir. Yemek kültürünün aile içinde aktarımı ve bu sürecin başlangıcının çocukluk döneminde gerçekleştiği ve ebeveynlerin aile ortamında çocuklarına yemek kültürünü öğretmeleri, onların kimlik gelişiminde kritik bir rol oynadığı saptanmıştır. Yemek kültürünün korunması ve zenginleştirilmesi bireysel ve ebeveynlerin yemek kültürünün paylaşımları ve değerlerinin anlaşılmasıyla mümkün olduğu belirlenmiştir (Sánchez ve Pérez-Paredes, 2024: 39-40).

Gonzales-Turmo (2011: 63-64) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, yemek kültürünün nesilden nesile nasıl aktarıldığı ve bu süreçte ailenin, özellikle kadının rolü vurgulanmaktadır. İspanya ve Fas'ta yaşayan kadınlar, yemek pişirme bilgisini büyük ölçüde annelerinden, büyükannelerinden ve kayınvalidelerinden öğrenmektedir. Bu durum,

yemek kültürünün özellikle aile içinde, kadınlar arasında bilgi paylaşımı ve sürdürülebilir iletişimin bir aracı olarak gösterilmektedir. Kadınlar, yemek pişirme becerilerini yalnızca ihtiyaç duyduklarında edinirler, bu da bu bilgilerin gündelik yaşamın bir parçası olarak değil, daha çok spesifik durumlar veya zorunluluklar ortaya çıktığında aktarıldığını göstermektedir. Bu aktarım sürecinde, geleneksel yemekler ve yemek kültürüne dair önemli bilgiler ailedeki kadın üyeler aracılığıyla korunmakta ve sürdürülmektedir. Arkadaşlar ve komşular bu bilgi paylaşımına katkıda bulunsa da ana bilgi kaynağı her zaman aile içindedir.

Sosyal medyanın yükselişi, tüketicilere geleneksel yemek tariflerine, malzemelerin nerede bulunabileceğine dair önerilere ve yemek hazırlama ipuçlarına kolayca erişim sağlamaktadır. Popüler paylaşım sitesi Instagram ve Pinterest'te "geleneksel yiyecekler" veya "yerli yiyecekler" araması yapıldığında, çeşitli kültürel kaynaklara ulaşmak mümkündür. Bu platformlarda kullanıcılar, Pasifik Adaları, Şili, Hindistan ve Avustralya gibi farklı bölgelerin yiyecekleri ile ilgili bağlantıları keşfedebilmekte ve sosyal medyanın sağladığı kültürel bilgi akışı, geleneksel yiyecekleri dünya çapında daha erişilebilir hale getirerek gelecek nesillere de aktarılmaktadır (Trolie vd., 2016: 217).

Takeda, Melby ve Ishikawa (2018: 162) tarafından 2009 ve 2013 yılları arasında Japonya'nın Tokyo ve Kyoto metropol bölgelerinde yüz yüze görüşmelerle gerçekleştirilen, 20 ila 85 yaş arasındaki 242 Japon yetişkin ile gerçekleştirilen bir çalışmada, aile içi yemek yeme analizleri yapılmıştır. Hane halkı yapısı ve yemek kültürü bağlamında, aile içi yemek yeme sıklığının hane halkı dinamikleriyle yakından bağlantılı olduğu ortaya çıkmıştır. Yemek kültürü, beslenme alışkanlıklarını, sosyal ilişkileri, hane içindeki etkileşimleri ve kültürel normları da yansıtmaktadır. Hane halkının yapısı, bireylerin günlük yaşamlarında yemek yeme deneyimlerini nasıl şekillendirdiğini ve bu deneyimlerin yemek kültürü üzerindeki etkisini belirlemektedir. 60 yaş üstü bireylerin daha sık aile içi yemek yemesi, yaşla birlikte sosyal bağların güçlendiği ve yemek zamanlarının sosyal bir etkinlik olarak değerlendirildiğini göstermektedir. Geleneksel olarak, yaşlı bireyler için aile yemekleri, sosyal bütünleşmenin ve kuşaklar arası kültürel aktarımın bir aracı olmaktadır. Tek başına yaşayanların daha az sıklıkta aile içi yemek yemesi, modern yaşamın bireyselleşmesinin yemek kültürünü nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır. Yalnız yaşayan bireyler, aile bağlarından daha uzak olup yemeklerini bireysel bir aktivite olarak deneyimlemekte, bu da yemek yeme kültürünün sosyal yönünden kopuşu anlamına gelmektedir (s. 164).

2. Yöntem

Bu araştırma, yemek kültürünün nesilden nesile aktarılmasını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Genel evrene dayalı istatistiksel genelleme yapabilmek için, %95 güven düzeyi ve %5 hata payı ile minimum örneklem büyüklüğünün 384 kişi olması gerektiği kabul edilmektedir

(Altunışık vd., 2015: 139). Araştırmanın örneklem büyüklüğü bu doğrultuda hesaplanmış; ancak araştırma sürecinde gönüllü katılımcılardan toplam 404 kişi anketi tamamlayarak örneklemi oluşturmuştur. Örneklem seçimi için tesadüfi olmayan kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiş, Siirt'te ikamet eden ve ankete gönüllü olarak katılan 18 yaş ve üzeri bireyler örnekleme dahil edilmiştir. Araştırmanın Siirt'te gerçekleştirilmesinin temel nedeni, araştırmacılardan birinin bu şehirde ikamet etmesi sebebiyle sahaya kolay erişim sağlamasıdır. Bu sayede çalışma için geçerli ve güvenilir veriler toplanmıştır.

Veri toplama aracı olarak, 5'li Likert ölçeği formatında hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmakta olup, ilk bölümde katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin sorular, ikinci bölümde ise yemek kültürünün nesilden nesile aktarılmasıyla ilgili toplam 16 soru yer almaktadır.

Acerbi ve Parisi (2006) tarafından gerçekleştirilen çalışmadan yola çıkarak 'Geleneklerin Sürdürülmesi' alt boyutundaki ifadeler (ifade 1, ifade 4, ifade 11, ifade 14, ifade 15) oluşturulmuştur.

D'Sylva ve Beagan (2011: 287) tarafından yapılan çalışmadan yola çıkarak 'Toplumsal Kimlik ve Aile' alt boyutundaki ifadeler (ifade 2, ifade 3, ifade 5, ifade 7, ifade 8, ifade 9) oluşturulmuştur.

Kim (2015) ve Putra vd. (2023) tarafından yapılan çalışmadan yola çıkarak 'Farklı Araçların Rolü' alt boyutundaki ifadeler (ifade 6, ifade 10, ifade 12, ifade 13, ifade 16) oluşturulmuştur.

Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenirlik katsayısı Cronbach's Alpha=0,882 olarak hesaplanmış ve anlamlılık düzeyi $p=0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bu çalışmada kullanılan verilerin toplanabilmesi için gerekli olan etik kurul izin belgesi Siirt Üniversitesi Etik Kurulu 07.02.2024 tarihli ve 6484 karar/sayı numarası ile alınmıştır.

Çalışmanın Problemi

Yemek kültürü, toplumların kimliklerini ve değer sistemlerini yansıtan temel bir bileşendir ve kültürün kuşaklar arası aktarımı sosyal bağların ve aidiyet duygusunun sürdürülmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Literatürde yemek kültürünün nesilden nesile aktarımı üzerine genel düzeyde araştırmalar yapılmış olsa da, bu sürecin farklı sosyo-demografik değişkenlere göre nasıl şekillendiği ve özellikle Siirt'te ikamet eden, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden gelen bireylerin deneyimleri eksik veya yetersiz biçimde incelenmiştir. Bu çalışma, Karadeniz, Marmara, Ege, Akdeniz, İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinden gelen bireylerin perspektiflerini analiz ederek, bölgesel farklılıkların yemek kültürünün aktarımına etkisini ortaya koymayı ve böylece literatürdeki bu önemli boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Araştırma bulgularının, yemek kültürünün sürdürülebilirliği ve kültürel çeşitliliğin korunması açısından

sosyal politikalar ve kültürel çalışmalar için önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada 'kuşak' terimi sosyolojik sınıflandırmaları (X, Y, Z kuşakları) ifade etmek için, 'nesil' ise daha çok kültürel aktarım bağlamında bir topluluğun ardışık temsilcilerini tanımlamak için kullanılmıştır.

Alt Problem Cümleleri

Karl Mannheim, nesilleri biyolojik bir zorunluluktan ziyade toplumsal bir olgu olarak tanımlamış ve nesillerin belirli yaşam deneyimlerine dayanan sosyal süreçler olduğunu ifade etmiştir. Nesillerin algıları, yorumları ve tercihleri birbirinden farklı olabilir, ancak bu nesillerin paylaştığı ortak deneyimler, kişisel, ulusal ve uluslararası tarihin kesişim noktalarını yansıtmaktadır (Durukan ve Gül, 2019: 2). Espinoza-Ortega (2021: 2) tarafından 206 kişi ile gerçekleştirilen bir çalışmada, nesiller arasındaki farkları ve toplum içindeki yiyecek değişimleri incelenmiştir. Yemek kültürünü daha yaşlı nesiller geleneksel yiyeceklerle, evde yemek pişirme ve aile bağlarıyla ilişkilendirirken, genç nesiller, üretim sürecine dahil olmadan, endüstriyel gıdalarla, evden uzakta tüketimle ilişkilendirmiştir. Yapılan çalışmalardan yola çıkarak aşağıdaki alt problem cümlesi oluşturulmuştur.

• Katılımcıların ait oldukları kuşaklar, yemek kültürü geleneklerinin sürdürülmesinde nasıl bir rol oynamaktadır?

İrk, etnik köken, dil veya din gibi unsurların yanı sıra yemek kültürü de, kültürel geleneklerin ve kimliklerin aktarılmasında önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır (Kallivayalil, 2004: 537; Devasahayam, 2005: 3; Srinivas, 2006: 194). Bu bağlamda, geleneksel mutfaklarda üretim ve yemek hazırlama süreçlerinin, ataerkil yapılar içinde kadınlara atfedilen roller aracılığıyla bir güç veya otorite kaynağına dönüştüğü görülmektedir. Bu durum, geleneksel yiyeceklerin kadınlara ait bir sorumluluk ya da görev olarak algılanmasına neden olmaktadır (Beoku-Betts, 1995: 551). Kanada'da yaşayan, Pakistan'dan göç etmiş 11 kadınla yapılan bir çalışmada, Goan kadınlarının yemek hazırlama sürecine dair hem bireysel hem de kültürel anlamda çok boyutlu ilişkileri analiz edilerek, bu pratiklerin toplumsal kimlik oluşumu ve aile içi roller üzerindeki etkileri ele alınmaktadır. Araştırmadaki kadınlar, yemeği cinsiyete dayalı etnik kimliklerini güçlendirmek ve toplumdaki rollerini pekiştirmek için kullanmışlardır. Kadınlar, yemekleri aracılığıyla, giyim, dil ya da din gibi diğer kültürel unsurlardan daha güçlü bir kimlik inşası gerçekleştirmişlerdir. Bu bağlamda, yiyeceklerin hem grup aidiyetini pekiştirmesi hem de kadınların geçmişlerine ve kültürel kökenlerine bağlılıklarını göstermesi, yemek kültürünün toplumsal kimlik ve aile dinamikleri üzerindeki etkilerini derinleştirmektedir (D'Sylva ve Beagan, 2011: 287). Yapılan çalışmadan yola çıkarak aşağıdaki alt problem cümlesi oluşturulmuştur.

• Cinsiyetin, yemek kültürünün aktarımında, toplumsal kimlik ve aile dinamikleri üzerindeki etkileri nelerdir?

Göçmenlik, farklı kültürlerin karşılaşması ve kaynaşmasıyla yerel mutfak kültürlerinin korunması ve dönüşümünde önemli bir etkidir. Göç eden bireyler ve topluluklar, beraberlerinde getirdikleri geleneksel yemek kültürlerini yeni yaşam alanlarında yaşatırken, aynı zamanda yerel mutfaklarla etkileşim içinde bulunarak bu kültürlerin yeniden şekillenmesine katkı sağlarlar. Bu süreçte yemek kitapları, sadece yemek tariflerini paylaşmanın ötesinde, göçmen toplulukların kültürel kimliklerinin korunması ve gastronomik mirasın aktarılmasında önemli bir araç olarak işlev görür. Örneğin, Meksika’da 19. yüzyılda yayımlanan yemek kitapları, göçmen etkileri ve yerel unsurların bir araya gelmesiyle mutfağın özgünlüğünü vurgulamış, böylece göçmenlik ile yerel mutfak kültürleri arasındaki ilişkiyi görünür kılmıştır (Palafox, Alvarez ve Medina, 2015: 93). Bu bağlamda, katılımcıların göçmenlik durumu, yerel mutfak kültürlerinin hem korunmasında hem de yeniden şekillenmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Ancak, bu ilişkinin farklı bölgelerden gelen bireyler özelinde nasıl ortaya çıktığı ve süreçte göçmenliğin etkileri yeterince araştırılmamıştır. Yapılan çalışmadan yola çıkarak aşağıdaki alt problem cümlesi oluşturulmuştur.

- Katılımcıların göçmenlik durumu, yerel mutfak kültürlerinin korunması ve yeniden şekillendirilmesinde nasıl bir rol oynamaktadır?

Toplumsal kimlikler, bireylerin sosyal çevreleri ve deneyimleriyle sürekli olarak şekillenen dinamik yapılardır (Asaba ve Jackson, 2011). Kimlik oluşumunda geleneklerin sürdürülmesi önemli bir rol oynarken, bireylerin meslek grupları da kimliklerinin şekillenmesinde etkili olmaktadır. Meslek, sadece ekonomik bir faaliyet değil, aynı zamanda sosyal bir kimlik kaynağıdır ve bireylerin yaşam tarzlarını, değerlerini ve alışkanlıklarını biçimlendirmede merkezi bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır (Laliberte Rudman, 2002; Farias ve Asaba, 2013). Bu bağlamda, meslek gruplarının sosyal ve kültürel normları şekillendirme gücü, yemek kültürü geleneklerinin sürdürülmesi ve nesilden nesile aktarım süreçlerinde de etkili olmaktadır. Yapılan çalışmalardan yola çıkarak aşağıdaki alt problem cümlesi oluşturulmuştur.

- Meslek gruplarının, yemek kültürü geleneklerini sürdürme ve aktarım süreçlerine etkisi nasıldır?

Putra, Putra ve Novianti (2023: 4-11) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, Güneydoğu Asya Turizmi’nin Instagram’daki resmi hesabından (@Visitsoutheastasiaofficial) 1.633 gönderi (resimler ve hashtag’ler) analiz edilmiştir. Yerel yiyeceklerin bir destinasyonun kültürel kimliğini yansıtmaları nedeniyle bahsi geçen sosyal medya platformunda yapılan paylaşımların, geleneksel yiyeceklerin özgünlüğünü ve yerel mutfak kültürü bilgilerini vurguladığı, bu yiyeceklerin lezzet unsuru olmanın ötesinde, toplumların tarihsel etkileşimlerini ve kültürel izler taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan çalışmadan yola çıkarak aşağıdaki alt problem cümlesi oluşturulmuştur.

- Farklı araçların (internet, sosyal medya, toplumsal etkinlikler gibi) yemek kültürünün nesilden nesile aktarımındaki rolü nedir?

2.1. Bulgular

Aşağıdaki tablolarda katılımcılardan alınan bilgilerin tabloları verilmiştir.

Tablo 1. Ankete Katılan Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	198	49,0
	Erkek	206	51,0
	Toplam	404	100,0
Kuşak	Baby Boomers (1946-1964)	28	6,9
	X kuşağı (1964-1980)	120	29,7
	Y kuşağı (1980-1996)	131	32,4
	Z kuşağı (1997-2012)	123	30,4
	Alfa kuşağı (2012 ve sonrası)	2	0,5
	Toplam	404	100,0
Medeni Durum	Evli	211	52,2
	Bekar	193	47,8
	Toplam	404	100,0
Göçmenlik	Evet	85	21,0
	Hayır	294	72,8
	Bilmiyorum	25	6,2
	Total	404	100,0
Mesleğiniz	Eğitim	70	17,3
	Emniyet/Ordu	48	11,9
	Sağlık sektörü	52	12,9
	Ev hanımı/Çalışmıyor	59	14,6
	Sanat/Medya	16	4,0
	Hizmet sektörü	40	9,9
	Hukuk	33	8,2
	İşletmeci/Esnaf	21	5,2
	Öğrenci	65	16,1
	Toplam	404	100,0
Eğitim Durumu	İlkokul	21	5,2
	Ortaokul	19	4,7
	Lise	45	11,1
	Ön Lisans	81	20,0
	Lisans	156	38,6
	Lisansüstü	82	20,3
	Toplam	404	100,0

Tablo 1’de katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler verilmiştir.

- Katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde, %49,0’ının (n=198) kadın, %51,0’inin (n=206) ise erkek olduğu belirlenmiştir.
- Katılımcıların ait oldukları kuşak grupları incelendiğinde, en yüksek katılımcı sayısı %32,4 (n=131) ile Y kuşağıdır.

- Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde, katılımcıların %52,2'si (n=211) evli, %47,8'i (n=193) bekar katılımcılardan oluşmaktadır.
- Katılımcıların aile geçmişlerindeki göçmenlik durumu incelendiğinde, en yüksek katılımcı sayısı %72,8'i (n=294) aile geçmişinde göçmenlik olmayan gruptur.
- Katılımcıların dahil oldukları meslek grupları incelendiğinde, en yüksek katılımcı sayısını %17,3 (n=70) ile eğitim grubu oluşturmaktadır.
- Katılımcıların eğitim seviyeleri incelendiğinde, en yüksek katılımcı sayısı %38,6'sı (n=156) lisans seviyesi olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Yemek Yapma Beceri Seviyesi

		n	%
Yemek Yapma Beceri Seviyesi	Acemi/Başlangıç	43	10,6
	Orta	150	37,1
	İyi	149	36,9
	Çok iyi	62	15,3
	Toplam	404	100,0

Tablo 2'de katılımcıların yemek yapma beceri seviyesi incelenmiştir. Katılımcıların %10,6'sının (n=43) acemi/başlangıç, %37,1'inin (n=150) orta, %36,9'unun (n=149) iyi, %15,3'ünün (n=62) ise çok iyi seviyede yemek yapma becerisinin olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Ankete Katılan Katılımcıların Memleketinin Yer Aldığı Coğrafi Bölgeler

		n	%
Coğrafi Bölge	Karadeniz	51	12,6
	Marmara	50	12,4
	Ege	51	12,6
	Akdeniz	52	12,9
	İç Anadolu	66	16,3
	Güneydoğu Anadolu	69	17,1
	Doğu Anadolu	65	16,1
	Toplam	404	100,0

Tablo 3'te katılımcıların memleketlerinin yer aldığı coğrafi bölgeler incelenmiştir. En fazla katılımcı sayısını %17,1 (n=69) ile Güneydoğu Anadolu bölgesi oluşturmaktadır.

Tablo 4. Yemek Kültürünü Öğrenmek İçin Yararlanılan Kaynaklar

		n	%
Yararlanılan Kaynaklar	Aile üyeleri	189	46,8
	Yemek kitapları veya yazılı tarifler	41	10,1
	Sosyal medya platformları	158	39,1
	Yemek programları	16	4,0
	Toplam	404	100,0

Katılımcıların yemek kültürünü öğrenmek için yararlandıkları kaynaklar Tablo 4'te verilmiştir. Katılımcıların yemek kültürünü öğrenmek

için en çok yararlandığı kaynağın %46,8 (n=189) aile üyeleri olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Yemek Yapma Becerilerinin Geliştirilmesi için Yararlanılan Kaynaklar

		n	%
Yemek Yapma Becerileri	Aile üyelerini gözlem veya uygulamalı gösterme ile	228	56,4
	Yemek kitapları veya dergiler aracılığı ile	13	3,2
	Deneme-yanılma yöntemi ile (bireysel öğrenme)	153	37,9
	Yemek kurslarına katılarak	10	2,5
Toplam		396	100

Katılımcıların yemek yapma becerilerini nasıl geliştirdikleri Tablo 5'te verilmiştir. Katılımcıların %56,4'ü (n=228) yemek yapma becerilerinin aile üyelerini gözlem yolu ile veya uygulamalı gösterilmesi ile geliştirdiğini ifade etmiştir.

Tablo 6. Yemek Kültürünün Aktarılmasında Yaşanılan Temel Problem

		n	%
Yemek Kültürünün Aktarılamaması	Yemek tariflerinin doğru bir şekilde aktarılamaması	88	21,8
	Yemek tariflerinde kullanılan malzeme veya ekipmanlara erişim zorluğu	82	20,3
	Yemek yapım aşamalarının karmaşıklığından ve fazla zaman almasından kaynaklanan zorluklar	101	25,0
	Alışılmış damak tadına hitap etmiyor olması	85	21,0
	Güncel beslenme trendlerinin daha cezbedici olması	48	11,9
	Toplam	404	100,0

Katılımcılara göre yemek kültürünün aktarılmasında yaşanan temel problem Tablo 6'da verilmiştir. Katılımcıların %25,0'i (n=101) yemek yapım aşamalarının karmaşıklığından ve fazla zaman almasından kaynaklanan zorlukların yemek kültürünün aktarılmasında yaşanan temel problem olarak görmektedir.

Tablo 7. Araştırmaya Dahil Edilen Katılımcıların Anket İfadelerine Verdikleri Cevapların Dağılımı

İFADELER		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Katılıyorum	Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Aritmetik Ortalama ($\bar{x}$)	Standard Sapma
Geleneksel yemeklerin korunması ve sürdürülmesi önemlidir.	n	3	5	19	222	156	4,29	0,68
	%	0,7	1,2	4,7	55,0	38,4		
Yemek kültürünün toplumsal kimliğin bir parçasıdır.	n	2	3	36	205	158	4,27	0,69
	%	0,5	0,7	8,9	50,7	39,1		

Yemek kültürünün nesilden nesle aktarılmasında ailenin rolü önemlidir.	n	2	5	40	195	162	4,26	0,72
	%	0,5	1,2	9,9	48,3	40,1		
Yemek kültürünün nesilden nesle aktarılması gelenek ve göreneklerin devam etmesi için önemlidir.	n	3	8	44	185	164	4,24	0,77
	%	0,7	2,0	10,9	45,8	40,6		
Yemek yapma becerilerini aileden öğrenmek kültürün aktarılması açısından önemlidir.	n	2	17	60	205	120	4,05	0,81
	%	0,5	4,2	14,9	50,7	29,7		
Hikâyeler ve anılar aracılığı ile bilgi edinme yemek kültürünün aktarılmasında önemlidir.	n	31	73	66	168	66	3,41	1,18
	%	7,7	18,1	16,3	41,6	16,3		
Geleneksel yemeklerin aile ortamında tüketilmesi yemek kültürünün nesilden nesle aktarılması için önemlidir.	n	3	12	32	227	130	4,16	0,75
	%	0,7	3,0	7,9	56,2	32,2		
Yemek kültürünün nesilden nesle aktarılmasında aile büyüklerinin rolü önemlidir.	n	2	8	53	206	135	4,15	0,75
	%	0,5	2,0	13,1	51,0	33,4		
Yemek kültürü toplumun tarihi ve kültürel değerlerini yansıtır.	n	2	3	54	204	141	4,19	0,72
	%	0,5	0,7	13,4	50,5	24,9		
Sosyal medya ve dijital platformlar, yemek kültürünün nesilden nesle aktarılmasında olumlu etkiye sahiptir.	n	42	63	82	161	56	3,31	1,19
	%	10,4	15,6	20,3	39,9	13,9		
Hızlı hazır gıda tüketimi ve fast food kültürü yemek kültürünün nesilden nesle aktarılmasını engeller.	n	9	23	74	182	116	3,92	0,94
	%	2,2	5,7	18,3	45,0	28,7		
Yemek kültürünün nesilden nesle aktarılmasında görsel medyanın (TV, dergi, reklamlar) etkisinin olduğunu düşünüyorum.	n	42	50	61	182	69	3,46	1,21
	%	10,4	12,4	15,1	45,0	17,1		
Toplumun katıldığı etkinlikler ve festivaller aracılığı ile kültürün yaşatılması geleneklerin yemeklerin öğrenilmesi ve korunması açısından önemlidir.	n	9	12	42	229	112	4,05	0,83
	%	2,2	3,0	10,4	56,7	27,7		
Aile içindeki geleneksel yemeklerin yapılması ve paylaşılması geleneklerin yemeklerin öğrenilmesi ve korunması açısından önemlidir.	n	1	4	46	228	125	4,17	0,67
	%	0,2	1,0	11,4	56,4	30,9		

Eski tariflerin kaybolmaması ve unutulmaması için yemek kültürünün nesilden nesle aktarılması gerekiyor.	n	1	3	37	204	159	4,28	0,67
	%	0,2	0,7	9,2	50,5	39,4		
Yemek kültürünün nesilden nesle aktarmak için sadece aile ve sosyal çevre yeterli olmaz, konu ile ilgili yazılı kaynaklar da basılmalıdır.	n	7	8	53	186	150	4,15	0,84
	%	1,7	2,0	13,1	46,0	37,1		

Tablo 7’de katılımcıların ankette yer alan yemek kültürünün aktarılması ile ilgili ifadelerle verdikleri cevapların aritmetik ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (ss) değerleri verilmiştir. En yüksek aritmetik ortalamaya ($\bar{x}$) sahip ifadeler incelendiğinde: ‘Geleneksel yemeklerin korunması ve sürdürülmesi önemlidir. ($\bar{x}=4,29$)’ ifadesi iken; en düşük aritmetik ortalamaya ($\bar{x}$) sahip ifade ise ‘Sosyal medya ve dijital platformlar, yemek kültürünün nesilden nesle aktarılmasında olumlu etkiye sahiptir. ($\bar{x}=3,31$)’ ifadesidir.

Tablo 8. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Anketin Alt Boyutlarının Değerlendirilmesi

Alt Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	Test İstatistiği	Önem Düzeyi
					t	p
Farklı Araçların Rolü	Kadın	198	3,81	0,78	1,289	0,257
	Erkek	206	3,41	0,75		
Geleneklerin Sürdürülmesi	Kadın	198	4,34	0,56	9,269	0,002*
	Erkek	206	4,04	0,44		
Toplumsal Kimlik ve Aile	Kadın	198	4,31	0,56	1,719	0,191
	Erkek	206	4,06	0,52		

$p < 0,05$

Tablo 8’de katılımcıların cinsiyetleri ile anketin alt boyutları arasındaki anlamlılık düzeyi t testi ile incelenmiştir. Farklı Araçların Rolü ve Toplumsal Kimlik ve Aile alt boyutları ile katılımcıların cinsiyetleri arasında bir anlamlılık tespit edilmezken ($p > 0,05$); Geleneklerin Sürdürülmesi alt boyutu ile katılımcıların cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Geleneklerin Sürdürülmesi alt boyutunda kadınların ($\bar{x}=4,34$) erkeklere ($\bar{x}=4,04$) göre daha yüksek bir algıya sahip olduğu görülmektedir. Bu da kadınlar ile erkekler arasında bu alt boyuta ilişkin algı düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılabilir. Bu da kadınların geleneklerin sürdürülmesine erkeklere kıyasla daha fazla önem verdiklerini göstermektedir.

Tablo 9. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Anketin Alt Boyutlarının Değerlendirilmesi

Alt Boyut	Medeni Durum	n	$\bar{x}$	ss	Test	Önem
					İstatistiği	Düzeyi
					t	p
Farklı Araçların Rolü	Evli	211	3,67	0,75	3,409	0,066
	Bekar	193	3,53	0,83		
Geleneklerin Sürdürülmesi	Evli	211	4,18	0,53	0,731	0,393
	Bekar	193	4,20	0,52		
Toplumsal Kimlik ve Aile	Evli	211	4,22	0,54	0,462	0,497
	Bekar	193	4,14	0,57		

$p < 0,05$

Tablo 9’da katılımcıların medeni durumu ile anketin alt boyutları arasındaki anlamlılık düzeyi t testi ile incelenmiştir. Farklı Araçların Rolü, Geleneklerin Sürdürülmesi ve Toplumsal Kimlik ve Aile alt boyutları ile katılımcıların medeni durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 10. Katılımcıların Kuşaklarına Göre Anketin Alt Boyutlarının Değerlendirilmesi

Değişken	Kuşak	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Farklılığın Kaynağı
Geleneklerin Sürdürülmesi	Baby Boomers	28	4,12	0,73	4,295	0,002*	Baby Boomer ile Alfa kuşağı; X kuşağı ile Z kuşağı; X kuşağı ile Alfa kuşağı; Y kuşağı ile Alfa kuşağı
	X kuşağı	120	4,11	0,46			
	Y kuşağı	131	4,20	0,54			
	Z kuşağı	123	4,30	0,48			
	Alfa kuşağı	2	3,12	0,17			
	Toplam	404	4,19	0,52			
Farklı Araçların Rolü	Baby Boomers	28	3,25	0,88	2,315	0,157	
	X kuşağı	120	3,61	0,78			
	Y kuşağı	131	3,72	0,72			
	Z kuşağı	123	3,57	0,84			
	Alfa kuşağı	2	3,16	0,23			
	Toplam	404	3,61	0,79			
Toplumsal Kimlik ve Aile	Baby Boomer	28	4,09	0,72	2,149	0,210	
	X kuşağı	120	4,12	0,51			
	Y kuşağı	131	4,19	0,58			
	Z kuşağı	123	4,27	0,51			
	Alfa kuşağı	2	3,50	0,70			
	Toplam	404	4,18	0,55			

$p < 0,05$

Tablo 10’da katılımcıların ait oldukları kuşaklar ile anketin alt boyutları arasındaki anlamlılık düzeyi ANOVA testi ile incelenmiştir. Farklı Araçların Rolü ile Toplumsal Kimlik ve Aile alt boyutları ile katılımcıların kuşakları arasında bir anlamlılık tespit edilmezken ($p > 0,05$); Geleneklerin Sürdürülmesi alt boyutu ile katılımcıların kuşakları arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Farklılığın kaynağı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Göçmenlik Durumuna Göre Anket Alt Boyutlarının Değerlendirilmesi

Değişken	Göçmenlik Durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Farklılığın Kaynağı
Geleneklerin Sürdürülmesi	Evet	85	4,05	0,56	4,536	0,011*	Evet ile
	Hayır	294	4,22	0,50			Bilmiyorum; ile
	Bilmiyorum	25	4,35	0,59			Hayır ile
	Toplam	404	4,19	0,52			Bilmiyorum
Toplumsal Kimlik ve Aile	Evet	85	4,05	0,61	3,347	0,036*	Evet ile Hayır
	Hayır	294	4,21	0,53			
	Bilmiyorum	25	4,29	0,55			
	Toplam	404	4,18	0,55			
Farklı Araçların Rolü	Evet	85	3,47	0,87	4,264	0,015*	Evet ile
	Hayır	294	3,61	0,78			Bilmiyorum; ile
	Bilmiyorum	25	3,99	0,56			Hayır ile
	Toplam	404	3,61	0,79			Bilmiyorum

p<0,05

Katılımcıların aile geçmişlerindeki göçmenlik durumu ile anketin alt boyutları arasındaki anlamlılık düzeyi ANOVA testi ile Tablo 11’de incelenmiştir. Farklı Araçların Rolü, Toplumsal Kimlik ve Aile, Geleneklerin Sürdürülmesi alt boyutları ile katılımcıların aile geçmişlerindeki göçmenlik durumları arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0,05).

Geleneklerin sürdürülmesi alt boyutunda, ANOVA testi anlamlı farklılık göstermiştir (F(2,401)=4,54, p=0,011, $\eta^2=0,022$). Tukey Post-hoc testi sonuçlarına göre, ‘Bilmiyorum’ grubunun ortalama puanı hem ‘Evet’ hem de ‘Hayır’ gruplarından anlamlı derecede yüksektir. Bu durum, geleneklerin sürdürülmesi konusunda belirsizlik yaşayan katılımcıların, diğer gruplara kıyasla daha olumlu veya hassas bir algıya sahip olduklarını göstermektedir.

Toplumsal kimlik ve aile algısı açısından yapılan ANOVA testi de anlamlı bulunmuştur (F(2,401)=3,35, p=0,036, $\eta^2=0,016$). Post-hoc analiz sonuçları, ‘Evet’ ve ‘Hayır’ grupları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermiş, ‘Hayır’ grubunun ortalama puanı ‘Evet’ grubuna göre daha yüksek çıkmıştır. Ancak ‘Hayır’ ve ‘Bilmiyorum’ grupları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Bu bulgu, toplumsal kimlik ve aileye ilişkin algıların ‘Hayır’ yanıtını veren katılımcılar tarafından daha güçlü olduğunu ortaya koymaktadır.

Farklı araçların rolü alt boyutunda da ANOVA testi anlamlılık göstermiştir (F(2,401)=4,26, p=0,015, $\eta^2=0,021$). Post-hoc testler ‘Bilmiyorum’ grubunun hem ‘Evet’ hem de ‘Hayır’ gruplarından anlamlı derecede daha yüksek ortalamaya sahip olduğunu belirtmiştir. Bu sonuç, farklı araçların rolü konusunda belirsiz olan katılımcıların, bu konuda diğer katılımcılara göre daha güçlü bir algıya sahip olduklarını göstermektedir.

Tablo 12. Katılımcıların Yemek Yapma Beceri Seviyelerine Göre Anketin Alt Boyutlarının Değerlendirilmesi

Değişken	Yemek Yapma Becerisi	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Farklılığın Kaynağı
Geleneklerin Sürdürülmesi	Acemi/Başlangıç	43	4,09	0,68	7,959	0,001*	Acemi/Başlangıç ile
	Orta	150	4,09	0,47			Çok iyi; Orta ile
	İyi	149	4,22	0,48			Çok iyi; İyi ile
	Çok iyi	62	4,45	0,55			Çok iyi
	Toplam	404	4,19	0,52			
Farklı Araçların Rolü	Acemi/Başlangıç	43	4,17	0,68	5,426	0,000*	Acemi/Başlangıç ile
	Orta	150	4,07	0,47			Çok iyi; Orta ile
	İyi	149	4,20	0,48			Çok iyi; İyi ile
	Çok iyi	62	4,42	0,52			Çok iyi
	Toplam	404	4,18	0,55			
Toplumsal Kimlik ve Aile	Acemi/Başlangıç	43	3,48	0,80	6,050	0,000*	Orta ile Çok iyi;
	Orta	150	3,45	0,79			İyi ile Çok iyi
	İyi	149	3,68	0,74			
	Çok iyi	62	3,89	0,83			
	Toplam	404	3,61	0,79			

p<0,05

Katılımcıların yemek yapma beceri seviyeleri ile anketin alt boyutları arasındaki anlamlılık düzeyi ANOVA testi ile Tablo 12’de incelenmiştir. Farklı Araçların Rolü, Toplumsal Kimlik ve Aile, Geleneklerin Sürdürülmesi alt boyutları ile katılımcıların yemek yapma beceri seviyeleri arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Farklılığın kaynağı olan gruplar tabloda gösterilmiştir.

Tablo 13. Katılımcıların Memleketlerinin Bulunduğu Coğrafi Bölgelere Göre Anketin Alt Boyutlarının Değerlendirilmesi

Değişken	Memleket	n	$\bar{x}$	ss	F	P	Farklılığın Kaynağı
Geleneklerin Sürdürülmesi	Karadeniz	51	4,12	0,66	5,531	0,000*	Ege ile Akdeniz;
	Marmara	50	4,00	0,44			Güneydoğu
	Ege	51	3,94	0,42			Anadolu; Doğu
	Akdeniz	52	4,22	0,45			Anadolu; İç
	İç Anadolu	66	4,32	0,54			Anadolu
	Güneydoğu Anadolu	69	4,29	0,50			
	Doğu Anadolu	65	4,33	0,49			
	Toplam	404	4,19	0,52			
Farklı Araçların Rolü	Karadeniz	51	3,29	0,95	8,832	0,000*	Marmara ile
	Marmara	50	3,36	0,88			Akdeniz; Marmara
	Ege	51	3,18	0,85			ile Güneydoğu
	Akdeniz	52	3,64	0,76			Anadolu;
	İç Anadolu	66	3,92	0,62			Marmara ile Doğu
	Güneydoğu Anadolu	69	3,73	0,61			Anadolu;
	Doğu Anadolu	65	3,89	0,61			Marmara ile İç
	Toplam	404	3,61	0,79			Anadolu
Toplumsal Kimlik ve Aile	Karadeniz	51	4,13	0,68	8,075	0,000*	Ege ile Güneydoğu
	Marmara	50	3,89	0,59			Anadolu; Ege ile
	Ege	51	3,89	0,50			Doğu Anadolu;
	Akdeniz	52	4,22	0,46			Marmara ile Doğu
	İç Anadolu	66	4,37	0,46			Anadolu;
	Güneydoğu Anadolu	69	4,30	0,49			Marmara ile

Doğu Anadolu	65	4,34	0,50	Güneydoğu Anadolu
Toplam	404	4,18	0,55	

p<0,05

Katılımcıların memleketlerinin bulunduğu coğrafi bölgeler ile anketin alt boyutları arasındaki anlamlılık düzeyi ANOVA testi ile Tablo 13'te incelenmiştir. Farklı Araçların Rolü, Toplumsal Kimlik ve Aile, Geleneklerin Sürdürülmesi alt boyutları ile katılımcıların memleketlerinin bulunduğu coğrafi bölgeler arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Farklılığın kaynağı olan gruplar Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 14. Katılımcıların Meslek Gruplarına Göre Anketin Alt Boyutlarının Değerlendirilmesi

Değişken	Meslek Grubu	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Farklılığın Kaynağı
Geleneklerin Sürdürülmesi	Eğitim	70	4,25	0,59	8,093	0,000*	Ev
	Emniyet/Ordu	48	4,01	0,36			hanımı/Çalışmı
	Sağlık sektörü	52	4,13	0,41			yor ile
	Ev hanımı/Çalışmıyor	59	4,39	0,57			Emniyet/Ordu;
	Sanat/Medya	16	3,96	0,49			Sanat/Medya;
	Hizmet sektörü	40	4,41	0,43			Hukuk;
	Hukuk	33	3,81	0,37			İşletmeci/Esnaf
	İşletmeci/Esnaf	21	3,86	0,42			
	Öğrenci	65	4,34	0,54			
	Toplam	404	4,19	0,52			
Farklı Araçların Rolü	Eğitim	70	3,45	0,97	4,787	0,000*	Emniyet/Ordu
	Emniyet/Ordu	48	3,40	0,82			ile Ev
	Sağlık sektörü	52	3,46	0,82			hanımı/Çalışmı
	Ev hanımı/Çalışmıyor	59	3,87	0,71			yor; Hizmet
	Sanat/Medya	16	3,25	0,77			sektörü ile
	Hizmet sektörü	40	3,90	0,65			Hukuk; Hukuk
	Hukuk	33	3,27	0,74			ile Ev
	İşletmeci/Esnaf	21	3,62	0,42			hanımı/Çalışmı
	Öğrenci	65	3,87	0,62			yor; Hukuk ile
	Toplam	404	3,61	0,79			Öğrenci
Toplumsal Kimlik ve Aile	Eğitim	70	4,25	0,60	10,636	0,000*	Hukuk ile
	Emniyet/Ordu	48	4,00	0,40			Eğitim;
	Sağlık sektörü	52	4,25	0,47			Emniyet/Ordu;
	Ev hanımı/Çalışmıyor	59	4,43	0,49			Sağlık; Ev
	Sanat/Medya	16	3,76	0,52			hanımı/çalışmıy
	Hizmet sektörü	40	4,35	0,49			or; Hizmet
	Hukuk	33	3,62	0,48			sektörü; Öğrenci
	İşletmeci/Esnaf	21	3,98	0,61			
	Öğrenci	65	4,32	0,49			
	Toplam	404	4,18	0,55			

p<0,05

Katılımcıların meslek grupları ile anketin alt boyutları arasındaki anlamlılık düzeyi ANOVA testi ile Tablo 14'te incelenmiştir. Farklı Araçların Rolü, Toplumsal Kimlik ve Aile, Geleneklerin Sürdürülmesi alt boyutları ile katılımcıların meslek grupları arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Farklılığın kaynağı olan gruplar tabloda gösterilmiştir.

Tablo 15. Katılımcıların Eğitim Seviyelerine Göre Anketin Alt Boyutlarının Değerlendirilmesi

Değişken	Memleket	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Farklılığın Kaynağı
Geleneklerin Sürdürülmesi	İlkokul	21	4,08	1,01	1,195	0,311	
	Ortaokul	19	4,28	0,44			
	Lise	45	4,28	0,41			
	Ön Lisans	81	4,26	0,50			
	Lisan	156	4,17	0,51			
	Lisansüstü	82	4,12	0,47			
	Toplam	404	4,19	0,52			
Farklı Araçların Rolü	İlkokul	21	3,60	0,99	10,197	0,006*	Lise ile Lisans; Ön Lisans ile Lisans; Lisans ile Lisansüstü
	Ortaokul	19	3,79	0,62			
	Lise	45	3,58	0,84			
	Ön Lisans	81	3,64	0,74			
	Lisan	156	3,73	0,66			
	Lisansüstü	82	3,31	0,96			
	Toplam	404	3,61	0,79			
Toplumsal Kimlik ve Aile	İlkokul	21	4,18	0,88	1,829	0,106	
	Ortaokul	19	4,35	0,41			
	Lise	45	4,36	0,42			
	Ön Lisans	81	4,13	0,49			
	Lisan	156	4,12	0,60			
	Lisansüstü	82	4,21	0,49			
	Toplam	404	4,18	0,55			

p<0,05

Katılımcıların eğitim durumları ile anketin alt boyutları arasındaki anlamlılık düzeyi ANOVA testi ile Tablo 15'te incelenmiştir. Toplumsal Kimlik ve Aile ile Geleneklerin Sürdürülmesi alt boyutları ile katılımcıların eğitim durumları arasında istatistiksel olarak farklılık tespit edilmezken ($p>0,05$); Farklı Araçların Rolü alt boyutu ile katılımcıların eğitim durumları arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Farklılığın kaynağı olan gruplar tabloda gösterilmiştir.

Tablo 16. Katılımcıların Aile Üyeleri Sayısına Göre Anketin Alt Boyutlarının Değerlendirilmesi

Değişken	Kişi sayısı	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Farklılığın Kaynağı
Geleneklerin Sürdürülmesi	0-3 kişi	10	3,62	1,12	5,971	0,001*	0-3 kişi ile 4-6 kişi; 0-3 kişi ile 7-9 kişi; 0-3 kişi ile 10 kişi ve üzeri
	4-6 kişi	257	4,17	0,49			
	7-9 kişi	97	4,24	0,45			
	10 kişi ve üzeri	37	4,37	0,56			
	Total	401	4,19	0,52			
Farklı Araçların Rolü	0-3 kişi	10	3,15	0,98	2,374	0,712	
	4-6 kişi	257	3,57	0,81			
	7-9 kişi	97	3,66	0,76			
	10 kişi ve üzeri	37	3,82	0,70			
	Total	401	3,61	0,79			
Toplumsal Kimlik ve Aile	0-3 kişi	10	3,67	1,14	4,490	0,004*	0-3 kişi ile 7-9 kişi; 0-3 kişi ile 10 kişi ve üzeri
	4-6 kişi	257	4,15	0,54			
	7-9 kişi	97	4,26	0,46			
	10 kişi ve üzeri	37	4,30	0,57			
	Total	401	4,18	0,55			

p<0,05

Katılımcıların aile üyeleri sayısı ile anketin alt boyutları arasındaki anlamlılık düzeyi ANOVA testi ile Tablo 16'da incelenmiştir. Farklı Araçların Rolü alt boyutu ile katılımcıların aile üyeleri sayısı arasında istatistiksel olarak farklılık tespit edilmezken ($p>0,05$); Toplumsal Kimlik ve Aile ile Geleneklerin Sürdürülmesi alt boyutları ile katılımcıların aile üyeleri sayısı arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Farklılığın kaynağı olan gruplar tabloda gösterilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın amacı, yemek kültürünün toplumların kimlik ve değerlerini yansıtan önemli bir unsur olduğunu dikkate alarak, bu kültürün nesilden nesile aktarımında etkili olan faktörleri ve aktarım sürecinin farklı sosyal demografik değişkenlere göre nasıl şekillendiği belirlenmiştir.

Bu çalışmada elde edilen veriler, yemek kültürünün aktarımının çok boyutlu bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Genel olarak yemek kültürü, aile içi ritüeller, kimlik ve değer yansıtmada önemli bir aktör rolündedir; bu durum Soyombo vd. (2024), Rubin vd. (2024) gibi araştırmaların da bulgularıyla uyumludur. Özellikle Türkiye örneğinde, aile bağlarının güçlü yapısı yemek kültürünü nesillerce koruyucu bir faktör olarak belirgin kılmaktadır.

Kuşaklar arası farklılıklar incelendiğinde; Baby Boomers, X ve Y Kuşakları, yemek kültürünü aktarmada geleneksel tutumları daha sıkı sürdürücü özellik göstermektedir. Bu kuşakların, mutfak kültürünü aile kimliğinin bir parçası olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Chen vd. (2024) tarafından yapılan bir çalışmaya göre, bu kuşaklar geleneksel yemek tarifleriyle aidiyet duygusunu beslemektedir. Z Kuşağı, dijitalleşmeyle birlikte yemek tarifleri ve kültürel öğeleri çevrimiçi platformlar aracılığıyla aktarabilmekte; ancak bu aktarım daha bireysel veya yeniden yorumlanmış şekilde gerçekleşmektedir. Bu durum, Lin (2024) tarafından gerçekleştirilen yemek kültürünün dijital yeniden üretimi çalışmasında da gözlemlenmiştir.

Cinsiyet ve yemek kültürünün aktarımı incelendiğinde; kadın katılımcıların yemek aktarımına daha istekli olması, toplumsal cinsiyet rollerinin etkisini göstermektedir. Son yıllarda yapılan araştırmalar (Sandal, 2024; Wang vd., 2024), kadınların bu süreçte hem bilgi aktarıcısı hem de kültürel temsilci rollerini benimsediklerini doğrulamaktadır. Bu bulgular, yemek ve yemek yapmanın sadece beslenme değil aynı zamanda kadın kimliğinin yeniden üretilmesi ve güçlendirilmesi için de bir araç olduğunu göstermektedir.

Göçmenlik ve kültüre bağlılık incelendiğinde; göç temelli ailelerde yemek kültürünü korumaya yönelik yüksek duyarlılık dikkat çekicidir. Türkiye bağlamında göçmen ailelerin, yemek kültürünü hem korumaya hem de yerel yemeklerle harmanlayarak yeni kültürel biçimler üretmeye çalıştığı kanıtlanmıştır (Atik ve Atik, 2020; Kahraman vd., 2017). Appadurai'nin (1996) kültürel dayanıklılık yaklaşımıyla uyumlu olan bu durum, yemek

kültürünün kimlik yeniden üretiminde merkezi rol oynadığını göstermektedir.

Meslek gruplarına göre farklılıklar incelendiğinde; ev hanımları, yemek yapmayı hem zaman hem de kültürel sermaye kazanımı olarak görüp aktarmaya daha fazla kaynak ayırmaktadır. Shin vd. (2010), ev hanımlarının yemek kültürü aktarımında görsellik, hikâye ve ritüelleştirme stratejileri kullandıklarını belirtmiştir. Hizmet sektörü çalışanları ve öğrenciler, mutfakla bağlantılı sosyal etkileşimlere katılım sağlayarak yemek kültürünü hem geleneksel hem de modern yöntemlerle yeniden üretmektedir. Hukuk, sanat/medya gibi meslek grupları, zaman kısıtlamaları ve modern tüketim alışkanlıkları nedeniyle yemek kültürü aktarımından daha uzak durmaktadır. Bu meslek gruplarında, yemek yapma ve aile ritüellerine ayrılan zaman düşük bulunmuştur.

Yapılan analizler, yemek kültürünün aktarımında kuşaklar, cinsiyet, göçmenlik ve meslek gibi faktörlerin birbirleriyle etkileşim içinde olduğunu göstermektedir. Bu etkileşimler sayesinde yemek kültürü, hem geçmişle güçlü bağlar kuran bir kültürel aktarma mekanizması hem de günümüzün sosyal dinamiklerine cevap veren bir kimlik yeniden üretim aracı haline gelmektedir. Ayrıca dijitalleşmenin etkisiyle geleneksel bilgi dijital platformlarla iç içe geçmekte ve yeniden şekillenmektedir. Bu süreç, toplumsal cinsiyet rollerinden bağımsız olarak, yemek kültürünün evden çıkıp kamusal bir paylaşıma, bilgi ve deneyim değiş tokuşuna dönüşmesini sağlamaktadır.

Bu çalışmada da görüldüğü gibi, yemek kültürü, toplumların kimlik ve değerlerini yansıtan önemli bir unsur olmakla birlikte, kültürün nesilden nesile aktarımında hangi faktörlerin etkili olduğu ve sürecin farklı sosyal demografik değişkenlere göre nasıl şekillendiği önemli bir araştırma konusu olmuştur.

KAYNAKÇA

Yazılı Kaynaklar

- Acerbi, A. - Parisi, D. (2006). Cultural transmission between and within generations. *Journal of Artificial Societies and Social Simulation*, 9(1), 1-16.
- Aisyah, S. (2017). Tradisi kuliner masyarakat Minangkabau: Aneka makanan khas dalam upacara adat dan keagamaan masyarakat Padang Pariaman. *Majalah Ilmiah Tabuah: Talimat, Budaya, Agama dan Humaniora*, 21(2), 29-47.
- Altunışık, R. vd. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı*. 8. Baskı, Sakarya: Sakarya.
- Appadurai, A. (1996). *Modernity at large: Cultural dimensions of globalization*, Vol. 1, London: University of Minnesota Press.
- Asaba, E. - Jackson, J. (2011). Social ideologies embedded in everyday life: A narrative analysis about disability, identities, and occupation. *Journal of Occupational Science*, 18(2), 139-152.

- Atik, E. - Atik, E. (2020). Türk mutfak kültürüne katkısı bakımından göçler: Selanik mübadilleri üzerine bir araştırma. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 261-277.
- Beoku-Betts, J. A. (1995). 'We got our way of cooking things': Women, food, and preservation of cultural identity among the Gullah. *Gender and Society*, 9, 535-555.
- Carrigan, M. vd. (2023). 'I'd never cook it now': An exploration of intergenerational transference and its role in facilitating family food sustainability. *European Journal of Marketing*, 57(5), 1352-1379.
- Chen, V. Y. - Lin, P. M. (2024). The power of nostalgic emotion: how Hong Kong traditional tong sui influences generation Z's purchase intentions. *British Food Journal*, 126(8), 3197-3220.
- Corona, S. B. G. (2009). Los recetarios "afrancesados" del siglo XIX en México. La construcción de la nación mexicana y de un modelo culinario nacional. *Anthropology of food*, 6, 539-549.
- Devasahayam, T.W. (2005). Power and pleasure around the stove: the construction of gendered identity in middle-class South Indian Hindu households in urban Malaysia. *Women's Studies International Forum*, 28, 1-20.
- Deveci, B. (2022). Yemek kültür ve toplum. *Kültür ve Yemek Kültürü*, (ed.: N. Seçeoğlu) 1-20, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- D'Sylva, A. - Beagan, B. L. (2011). 'Food is culture, but it's also power': the role of food in ethnic and gender identity construction among Goan Canadian women. *Journal of Gender Studies*, 20(3), 279-289.
- Dursun, F. - Güzeller, C. O. (2023). Yemek bağlamında kültürlerarası etkileşim: Göç, yemek ve kimlik ilişkisi üzerine kavramsal bir çalışma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 11(4), 2674-2689.
- Durukan, A. - Gül, A. (2019). Mindful eating: Differences of generations and relationship of mindful eating with BMI. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 18, 100172.
- Farias, L. - Asaba, E. (2013). "The family knot": Negotiating identities and cultural values through the everyday occupations of an immigrant family in Sweden. *Journal of Occupational Science*, 20(1), 36-47.
- Gonzales-Turmo, I. (2011). The passing on of culinary knowledge and the communication between women. *Estudios del Hombre*, 28, 59-82.
- Gram, M. vd. (2015). Intergenerational relationships and food consumption: the stories of young adults leaving home. *Young Consumers*, 16(1), 71-84.
- Hancıoğlu, H. (2016). Gelenek üzerine. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 2(1), 175-188.
- Kahraman, C. vd. (2017). 1989 göçü sonrası Bulgaristan göçmenlerinin yemek kültüründeki değişim. *Göç Dergisi*, 4(2), 227-245.
- Kallivayalil, D. (2004). Gender and cultural socialization in Indian immigrant families in the United States. *Feminism and psychology*, 14, 535-559.
- Kandil, S. H. (2022). The role of food culture in developing the nutritional awareness and healthy behavior of students. *International Journal of Humanities and Language Research*, 5(1), 49-60.

- Kim, S. - Iwashita, C. (2016). Cooking identity and food tourism: The case of Japanese udon noodles. *Tourism Recreation Research*, 41(1), 89-100.
- Kim, S. (2015). Understanding the historical and geographical contexts of food festival tourism development: The case of the Tatebayashi Noodle Grand Prix in Japan. *Tourism Planning & Development*, 12(4), 433-446.
- Knight, A. vd. (2014). The temporality of food practices: intergenerational relations, childhood memories and mothers' food practices in working families with young children. *Families, Relationships and Societies*, 3(2), 303-318.
- Laliberte-Rudman, D. (2002). Linking occupation and identity: Lessons learned through qualitative exploration. *Journal of Occupational Science*, 9(1), 12-19.
- Lin, F. Y. (2024). Comfort food for Generation Z: A case study in Taiwan. *Journal of Ethnic Foods*, 11(1), 15.
- Loth, K. A. vd. (2019). The intergenerational transmission of family meal practices: A mixed-methods study of parents of young children. *Public Health Nutrition*, 22(7), 1269-1280.
- Macit, N. - Kiran, Ö. (2024). Yemek ve toplum: Kültür, kimlik ve eşitsizlikler. *Olgu Sosyoloji Dergisi*, 3(2), 97-106.
- Palafox, R. Á. vd. (eds.) (2015). *Alimentos, cocinas e intercambios culinarios: confrontaciones culturales, identidades, resignificaciones*. Mexico Universidad de Guadalajara
- Putra, F. K. vd. (2023). Taste of ASEAN: Traditional food images from Southeast Asian countries. *Journal of Ethnic Foods*, 10(1), 1-15.
- Quintero-Angel, M. vd. (2019). The cultural transmission of food habits, identity, and social cohesion: A case study in the rural zone of Cali-Colombia. *Appetite*, 139, 75-83.
- Rubin, S. E. vd. (2024). Important intergenerational transmission of knowledge in promotion of well-being and cultural identity in Greenland. *International Journal of Circumpolar Health*, 83(1), 2420479.
- Sánchez, H. C. - Pérez-Paredes, E. A. (2024). Prácticas educativas sociales para la transmisión de la cultura alimentaria desde un enfoque interseccional en la Región de Papaloápan, Oaxaca. *Pedagogy, Culture and Innovation*, 1(1), 30-45.
- Sandal, D. (2024). *İstanbul'da yaşayan kadınların ev yaşamı ve mutfak kültürü üzerine nitel bir araştırma*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Sharif, M. S. M. vd. R. (2016). The importance of knowledge transmission and its relation towards the Malay traditional food practice continuity. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 222, 567-577.
- Shin, K. O. vd. (2010). A comparative study of the dietary assessment and knowledge of (full-time) housewives and working (job-holding) housewives. *Journal of the East Asian Society of Dietary Life*, 20(1), 1-10.
- Soyombo, D. A. vd. (2024). Culinary narratives: Exploring the socio-cultural dynamics of food culture in Africa. *Open Access Research Journal of Science and Technology*, 11(02), 088-098.
- Sutton, D. (2001). *Remembrance of repasts: An anthropology of food and memory*. Oxford: Berg Publishers.

- Spanhol, C. P. vd. (2010). Transmissão intergeracional: uma contribuição ao estudo do comportamento do consumidor de alimentos. *Contextus–Revista Contemporânea de Economia e Gestão*, 8(2), 31-40.
- Srinivas, T. (2006). 'As mother made it': The cosmopolitan Indian family, 'authentic' food and the construction of cultural utopia. *International Journal of Sociology of the Family*, 32, 191-221.
- Şahin, E. (2023). *Yemek kültüründeki değişimin sosyalleşme üzerine etkisi*. Düzce: Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Takeda, W. vd. (2018). Who eats with family and how often? Household members and work styles influence frequency of family meals in urban Japan. *Appetite*, 125, 160-171.
- Trolio, J. vd. (2016). Leveraging globalization to revive traditional foods. *Journal of Sustainable Development*, 9(6), 212-219.
- Wang, L. vd. (2024). The intergenerational transmission of gender roles: Evidence from parents and children in single-parent. *Psychological Reports*, 12(96), 00332941241227161.
- Yılmaz, T. (2022). *Küreselleşme, yemek kültüründe değişim ve slow food hareketi: Hatay örneği*. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Elektronik Kaynaklar

- URL-1: Leuterrio, P. - Vargas, D. (2021). Intergenerational transmission of food cultures in the Philippines. *Social Science Research Network*, (January 4, 2021). <https://ssrn.com/abstract=3759449> (Erişim: 03. 10. 2024)

Extended Summary

This study was carried out to examine the transmission of food culture from generation to generation.

The participants' birth generation, gender, marital status, immigration status in their family background, professional group, educational status and how many people they grew up in a family were selected as research variables.

Food culture is generally transmitted within the family, and cooking skills and recipes taught by mother, father or other family elders greatly affect a person's ability to cook. Factors such as family transmission, experience and practice, preservation of cultural heritage and education affect and improve a person's cooking skills. For this reason, as another variable of the study, the participants were asked about their cooking skill level.

The geographical region where a person's hometown is located is affected by factors such as the agricultural products, climatic conditions and natural resources of that region. For example, fish and seafood may be more important in the food culture of someone living by the sea, while meat and grains may be more important in the food culture of someone living inland. For this reason, as another variable of the research, the participants were asked about the geographical region of their hometown.

As other variables of the research, participants were asked about the resources they used to learn food culture, how they developed their cooking skills, the main problem experienced in transferring food culture, and the food groups that changed the most in the recipes.

Three sub-dimensions were created from the statistical results of the survey statements: 'Maintenance of Traditions', 'Social Identity and Family', 'Role of Different Tools'.

According to the arithmetic mean ($\bar{x}$) and standard deviation (sd) values of the participants' answers to the statements regarding the transfer of food culture in the survey, the statements

with the highest arithmetic mean ($\bar{x}$) are examined: 'It is important to preserve and maintain traditional dishes ($\bar{x}=4.29$)', 'Food culture needs to be transferred from generation to generation so that old recipes are not lost or forgotten ($\bar{x}=4.28$)', 'Food culture is a part of social identity ($\bar{x}=4.27$)', 'The role of the family is important in transferring food culture from generation to generation ($\bar{x}=4.26$)', 'Transmitting food culture from generation to generation is important for the continuation of traditions and customs ($\bar{x}=4.24$)'.

When the statements with the lowest arithmetic mean ($\bar{x}$) are examined: 'Social media and digital platforms have a positive effect on the transfer of food culture from generation to generation ($\bar{x}=3.31$)', 'Acquiring information through stories and memories is important in transferring food culture ($\bar{x}=3.41$)', 'I think visual media (TV, magazines, advertisements) have an impact on the transmission of food culture from generation to generation ($\bar{x}=3.46$)'.

There is a significant relationship between the 'Maintenance of Traditions' sub-dimension of the survey statements and the gender of the participants ($p < 0.05$). This finding suggests that there may be differences between certain gender groups' attitudes or behaviors towards preserving and maintaining traditions. For example, certain traditional roles or responsibilities may be distributed differently between genders.

There is a significant relationship between the 'Maintenance of Traditions' sub-dimension of the survey statements and the birth generations to which the participants belong ($p < 0.05$). This finding shows that there are changes in the levels of commitment to traditions and cultural heritage of different age groups. Certain age groups may place greater emphasis on preserving and maintaining traditions, while others may place less emphasis.

There is a significant relationship between the sub-dimensions of the survey expressions 'Maintenance of Traditions', 'Social Identity and Family', 'Role of Different Tools' and the immigration status of the participants in their family backgrounds ($p < 0.05$). This finding suggests that immigrant families may have different approaches to preserving and maintaining their traditions. The immigration experience can affect the family's processes of preserving and adopting its traditional culture.

There is a significant relationship between the sub-dimensions of the survey expressions 'Maintenance of Traditions', 'Social Identity and Family', 'Role of Different Tools' and the cooking skill levels of the participants ($p < 0.05$). This finding shows that traditional cooking skills are related to family culture and traditions. Preparing and sharing traditional meals within the family can affect a person's cooking skills.

There is a significant relationship between the sub-dimensions of the survey expressions 'Maintenance of Traditions', 'Social Identity and Family', 'The Role of Different Tools' and the geographical region where the participants' hometowns are located ($p < 0.05$). This finding shows that certain geographical regions may have different food cultures and traditions. Geographic factors can have a significant impact on a person's traditional cooking methods and preferences.

There is a significant relationship between the sub-dimensions of the survey expressions 'Maintenance of Traditions', 'Social Identity and Family', 'Role of Different Tools' and the professional groups of the participants ($p < 0.05$). This finding shows that certain professional groups may have different commitments to traditional values and cultural heritage. Different working conditions and lifestyles among professional groups can be influential in preserving and maintaining traditions.

There is a significant relationship between the 'Role of Different Tools' sub-dimension of the survey expressions and the education levels of the participants ($p < 0.05$). This finding suggests that the level of education may have an impact on one's attitudes or behaviors towards preserving and maintaining traditions. Individuals with higher levels of education may be less committed to traditional values, while those with lower levels of education may be more committed.

There is a significant relationship between the sub-dimensions of the survey statements, 'Maintenance of Traditions' and 'Social Identity and Family', and the number of people in the family environment where the participants grew up ($p < 0.05$). This finding shows that family structure may affect individuals' levels of commitment to traditions and cultural heritage.

Individuals who grow up in large families can often adhere more strictly to traditions and family values.

These findings suggest that several demographic factors are important regarding the maintenance of traditions. It is seen that factors such as gender, birth generation, immigration status in the family background, cooking skill levels, geographical regions of the country, professional groups, education levels and the number of people in the family environment affect the individuals' level of commitment to traditions. For example, certain gender groups or birth generations may differ in their attitudes to traditions, while immigrant families' approaches to preserving and maintaining their traditions may also vary. In addition, factors such as education level and professional group appear to have a decisive impact on adherence to traditions. These findings show that various demographic variables should be taken into account when developing strategies for maintaining traditions and preserving cultural heritage.

"İyi Yayın Üzerine Kılavuzlar ve Yayın Etiği Komitesi'nin (COPE) Davranış Kuralları" çerçevesinde aşağıdaki beyanlara yer verilmiştir. / The following statements are included within the framework of "Guidelines on Good Publication and the Code of Conduct of the Publication Ethics Committee (COPE)":

İzinler ve Etik Kurul Belgesi/Permissions and Ethics Committee Certificate: Çalışma, Siirt Üniversitesi Etik Kurul tarafından verilen 07.02.2024 tarihli 6484/769 oturum sayılı etik izne sahiptir./ *The study has been granted ethical approval by the Ethics Committee of Siirt University, dated February 7, 2024, session number 6484/769.*

Finansman/Funding: Bu makale için herhangi bir kurum ve kuruluştan destek alınmamıştır./*No support was received from any institution or organization for this article.*

Yapay Zekâ Kullanımı/Use of GenAI: Bu makalede yapay zekâdan yararlanılmamıştır./*GenAI was not used in this article.*

Destek ve Teşekkür/Support and Acknowledment: Destek ve teşekkür beyanı bulunmamaktadır./*There is no statement of support or gratitude.*

Çıkar Çatışması Beyanı/Declaration of Conflicting Interests: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur. / *There is no potential conflict of interest for the author regarding the research, authorship or publication of this article.*

Yazarın Notu/Aauthor's Note: Yazarın bir notu yoktur./ *There is no author's note.*

Katkı Oranı Beyanı/Author Contributions: Her iki yazarın da katkısı eşittir. / *Both authors contributed equally.*